

LIETUVOS APELIACINIS TEISMAS

AKTUALI PRAKTIKA CIVILINĖSE BYLOSE

2025 m. gegužės mėn.

1. CIVILINIO PROCESO TEISĖ

Dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo, ieškovei atsisakius alternatyvaus ieškinio reikalavimo

Aptariamoje byloje susiklostė situacija, kai buvo pareikštas alternatyvus ieškinio reikalavimas, tačiau šio reikalavimo pagrįstumas teismo sprendimu nebuvo vertinamas, nes ieškovė tokio savo reikalavimo atsisakė, o pirmosios instancijos teismas atsisakymą priėmė ir bylos dalį pagal šį reikalavimą nutraukė.

Lietuvos apeliacinis teismas (toliau – LAPt) išaiškino, kad bylos dalis pagal alternatyvų ieškinio reikalavimą pirmosios instancijos teisme išnagrinėta nepriėmus teismo sprendimo dėl šio ginčo esmės. Be to, tik šis ieškinio reikalavimas, kurio ieškovė vėliau atsisakė, buvo susijęs su trečiojo asmens teisėmis ir pareigomis. Todėl minėta bylos dalis užbaigta nepriimant teismo sprendimo dėl ginčo esmės. Atitinkamai, pirmosios instancijos teismas neturėjo vadovautis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 93 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta bendrąja bylinėjimosi išlaidų paskirstymo taisykle „pralaimėjęs moka“, taikytina tik tokiu atveju, kai ginčas išsprendžiamas iš esmės.

Šioje situacijoje taikytinos CPK 94 straipsnio 1 dalies nuostatos, t. y. turi būti įvertintina, ar ieškovė veikė apdairiai, rūpestingai ir sąžiningai, kreipdamasi į teismą su ieškiniu, kuriame, be kita ko, atsakovei buvo

pareiškusi alternatyvų reikalavimą, galintį turėti tiesioginę įtaką apeliančės (trečiojo asmens byloje) materialiosioms teisėms bei pareigoms. LAPT padarė išvadą, kad nors ieškovė savo procesinėmis teisėmis naudojosi sąžiningai ir jomis nepiktnaudžiavo, tačiau tai nepaneigia nei ieškovės atsakomybės už jos valia prasidėjusią ir jos valia pasibaigusią teismo proceso dalį, nei jai kylančios pareigos kompensuoti dėl to atsiradusias kitų bylos dalyvių išlaidas.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-284-464/2025](#)

Dėl įrodinėjimo naštos paskirstymo, įrodinėjant kriptovaliuta suteiktą paskolą

LAPT nurodė, kad virtualioji valiuta – skaitmeninę vertę turinti, bet teisinio valiutos ar pinigų statuso neturinti priemonė, kurios neleidžia ar už kurią nelaiduoja centrinis bankas ar kita valstybės institucija ir kuri nėra būtinai susieta su valiuta, tačiau kurią fiziniai ar juridiniai asmenys pripažįsta kaip mainų priemonę ir kuri gali būti elektroninėmis priemonėmis pervedama, saugoma, parduodama, keičiama, investuojama ir naudojama atsiskaitymams (Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 2 straipsnio 22² dalis).

LAPT pažymėjo, kad paskolos teisiniuose santykiuose paskolos davėjas (atsakovas) turi pareigą įrodyti, jog paskolos dalykas buvo perduotas paskolos

gavėjai (ieškovei). Teisėjų kolegijos vertinimu, aplinkybė, kad kriptovaliutų decentralizavimo ir anonimiškumo požymiai lemia apsunkintą kriptovaliutos sąskaitos priklausymo konkrečiam asmeniui nustatymą, neatleidžia šalių nuo civiliniame procese nustatytų įrodinėjimo pareigų ir nereiškia, kad dėl anonimiškumo atsakovas neturi įrodyti paskolos dalyko (kriptovaliutos) perdavimo fakto.

Be to, atsakovas, būdamas bendrovės vadovas, kuris pagal Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymo 13 straipsnį yra atsakingas už bendrovės apskaitos organizavimą, turėjo užtikrinti, jog duomenys didžiojoje knygoje būtų informatyvūs. Aptariamam atveju pagal pateiktus įrodymus nėra galimybės identifikuoti įrašų, atitinkančių paskolų sutartyse nurodytus duomenis. Pažymėtina, kad pagal įrodinėjimo civiliniame procese taisyklės teismo procesinis sprendimas negali būti grindžiamas spėjimu ar prielaidomis. Atsakovas, būdamas informuotas apie įrodinėjimo pareigą, taip pat žinodamas apie kriptovaliutos anonimiškumo požymį, prisiėmė riziką, kad netiesioginiai įrodymai gali būti laikomi nepakankamais paskolos dalyko perdavimo faktui įrodyti. Taigi, pirmosios instancijos teismas nepagrįstai nusprendė, jog atsakovas įrodė, kad paskola kriptovaliuta buvo suteikta bendrovei.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2A-179-577/2025](#)

Dėl atsisakymo grąžinti neteisėtai išvežtus nepilnamečius vaikus į Ukrainą dėl vykdomos karinės invazijos

LApT pripažino, kad pirmosios instancijos teismas padarė pagrįstą išvadą, jog dėl Rusijos Federacijos vykdomos karinės invazijos į Ukrainą, nepaisant to, kad šiuo metu Kyjive nevyksta aktyvūs karo veiksmai, šalių mažamečiams vaikams Kyjive nėra saugu dėl nuolatinės oro raketų smūgių grėsmės. Todėl yra didelė rizika, jog, grąžinus šalių nepilnamečius vaikus į Ukrainą, jiems būtų padaryta psichinė ir fizinė žala. Aptariamam atveju pagrįstai pritaikyta 1980 m. Hagos konvencijos dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų 13 straipsnio 1 dalies b punkte įtvirtinta išimtis ir šalių mažamečiai vaikai pagrįstai negrąžinti į jų nuolatinės gyvenamosios vietos valstybę – Ukrainą.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-523-910/2025](#)

2. CIVILINĖ TEISĖ

Dėl faktinio valdymo reikšmės sprendžiant dėl išlaidų, susijusių su daikto vertės sumažėjimu vykdant restituciją, atlyginimo

LApT išaiškino, kad sprendžiant dėl ieškinio reikalavimo – sugadinto turto (ginčo statinių) vertės ekvivalento pinigais priteisimo, pareikšto Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK)

6.149 straipsnio pagrindu, pagrįstumo, negalima apsiriboti vien tik atsakovės restitucinės prievolės atsiradimo momentu, nevertinant nutrauktos sutarties objektu buvusio daikto – ginčo statinių – faktinio valdymo sugražinimo jo savininkui (ieškovei) momento.

Byloje nustačius aplinkybę, kad atsakovė iki tol, kol įvykdė jai tenkančią pareigą grąžinti ginčo statinius ieškovei, buvo faktinė šių statinių valdytoja, todėl galėdama daryti jos valdomam daiktui ūkinį ir fizinį poveikį turėjo pareigą pasirūpinti ginčo statiniais iki jų tinkamo perdavimo ieškovei. Pirmosios instancijos teismas neįvertino, kad iki prievolės grąžinti daiktą tinkamo įvykdymo pareiga saugoti šį daiktą ir juo rūpintis, o to nepadarius – pareiga atlyginti išlaidas dėl grąžinamo daikto vertės sumažėjimo (CK 6.149 straipsnis) gali tekti ir asmeniui, faktiškai turinčiam grąžinamo daikto valdymo teisę, šiuo atveju – atsakovei.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2A-160-854/2025](#)

Dėl force majeure (nenugalimos jėgos) instituto netaikymo

Aptariamam atveju atsakovė, prašydama taikyti jai *force majeure* institutą, įrodinėjo, kad ji negalėjo numatyti, įvertinti ir prognozuoti, jog nugaiš beveik visi

jos bandą sudarantys žvėreliai, susirgę nepagydoma liga.

LApT pažymėjo, kad atsakovė užsiima kailinių žvėrelių veisimu ir auginimu, o jos pajamas sudaro už parduotus jų kailius gautos lėšos. Taigi, įvertinus atsakovės vykdomo verslo specifiką, žvėrelių ligos negali būti laikomos neprognozuojamu ir (ar) negalimu numatyti įvykiu. Verslininkas (atsakovė), pasirinkdamas veisti ir auginti žvėrelius, turi ir privalo įvertinti galinčias kilti rizikas ir padarinius, susijusius su tokiu verslu, t. y. galinčias kilti ir plisti ligas žvėrelių bandoje, dėl kurių visa ar dalis bandos gali nugaišti, o verslininkas dėl to patirti nuostolių. Taigi, nurodytos aplinkybės, susijusios su fermoje išplitusia žvėrelių liga, dėl kurios nugaišo žvėrelių banda, nelaikytinos *force majeure* aplinkybėmis, kurių atsakovė negalėjo įsivertinti ir protingai numatyti paskolos sutarties sudarymo metu.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2A-166-516/2025](#)

Dėl gyvulių bandos, priklaususios ūkininko ūkiui, paveldėjimo

CK 5.71 straipsnyje, kuriame reglamentuotas ūkininko ūkio paveldėjimas, nustatyta, kad tais atvejais, kai ūkininko ūkio padalijimas gali suardyti ūkį, pirmenybės teisę gauti ūkį ir jam priklausantį inventorių turi tas įpėdinis, kuris daugiausia dirbo

paveldimame ūkyje ir yra pasiryžęs bei pasiruošęs pats ūkininkauti. Tokiu atveju kilus ginčui, teismas kitiems įpėdiniams kompensacijos už jiems priklausančias turto dalis išmokėjimą gali išdėstyti iki dešimties metų, priimdamas sprendimą nustatyti priverstinę hipoteką visiems tokio įpėdinio nekilnojamosioms daiktams.

LApT pažymėjo, kad žemės ūkio veiklai priskiriamos tokios veiklos kaip augalininkystė ir gyvulininkystė. Dėl to ūkio dalis yra taip pat ir jame registruoti gyvuliai. Esminę reikšmę sprendžiant palikėjo turto padalijimo klausimą turi įpėdinių interesai, pasiruošimas ūkininkauti bei tolesnis racionalus ir efektyvus paveldimo turto panaudojimas. Neturi esminės reikšmės tai, ar gyvuliais daugiau ar mažiau rūpinosi ieškovė, ar atsakovai prisidėjo prie jų išlaikymo. Tokia išvada darytina, nes ūkininkai, parduodami savo produkciją, gaudavo ir pajamų, naudojamų gyvuliams šerti ir išlaikyti. Dėl to vien tik tas faktas, kad atsakovai galbūt neprisidėjo prie gyvulių išlaikymo, nėra pagrindas eliminuoti jų teisę paveldėti galvijų bandos dalį.

Nustačiusi aplinkybę, kad atsakovai priešieškinyje kėlė reikalavimą padalyti gyvulių bandą, o ieškovė tokiam reikalavimui iš esmės pritarė, nurodydama, kad yra pasirengusi gyvulius prižiūrėti ir jais rūpintis, LApT nusprendė, kad atsakovų priešieškiniu reikalavimas dėl gyvulių bandos

padalijimo turi būti patenkintas – nurodyta banda priteistina ieškovei, o atsakovams iš ieškovės priteistina kompensaciją už jiems tenkančią paveldimą dalį.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2A-182-912/2025](#)

Dėl ieškinio senaties termino dėl žalos, padarytos tretiesiems asmenims, naudojant jachtą asmeniniais tikslais

Aptariamoje byloje ieškovė pareiškė reikalavimą dėl žalos, padarytos jos nekilnojamajam turtui – elektros tinklams, atlyginimo. Pareikštas reikalavimas nėra susijęs nei su krovinių, nei su keleivių ir (ar) bagažo vežimu ar jiems padaryta žala.

LApT pažymėjo, kad kadangi Lietuvos Respublikos prekybinės laivybos įstatymo 75 straipsnyje nėra nurodyti ieškinio senaties terminai ir jų skaičiavimo taisyklės tais atvejais, kai pramoginis laivas (jachta), naudojamas asmeniniais, o ne komerciniais tikslais, sugadina svetimą nekilnojamąjį turtą, šiuo atveju taikytinas CK 1.125 straipsnio 9 dalyje įtvirtintas sutrumpintas 3 metų ieškinio senaties terminas, taikomas reikalavimams dėl žalos atlyginimo.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2A-184-464/2025](#)

3. NEMOKUMO TEISĖ

Dėl palūkanų skaičiavimo, kai nutraukiama restruktūrizavimo byla ir iškeliami bankroto byla

Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatyme (toliau – JANĮ) vartojamos dvi savarankiškos sąvokos – „nemokumo procesai“ ir „nemokumo procedūros“; procedūra laikytina tokia vienaarūšių veiksmų grupė (atskiras veiksmas), kuri reglamentuota JANĮ ir yra juridinio asmens nemokumo proceso sudedamoji dalis. Taigi, esant situacijai, kai sprendžiama dėl restruktūrizavimo bylos nutraukimo ir bankroto bylos iškėlimo pagal JANĮ 114 straipsnį, yra vykdoma tik viena iš nemokumo proceso procedūrų.

LApT konstatavo, kad JANĮ 115 straipsnio 2 dalis, kurioje nurodyta, jog palūkanų ir netesybų skaičiavimas bei išieškojimai, išskyrus jau įvykdytas prievoles, atnaujinami nuo jų skaičiavimo sustabdymo pradžios, taikoma galutinai nutraukus nemokumo procesą, o ne keičiantis nemokumo proceso formai.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-465-407/2025](#)

Dėl subjektų, turinčių teisę apskųsti kreditorių susirinkimo nutarimą, kuriuo nuspręsta bankroto procedūrą vykdyti ne teismo tvarka

Aplinkybė, ar Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau –

VMI) ginčijamo kreditorių susirinkimo sprendimo metu buvo atsakovės kreditorė, neturi teisinės reikšmės bylos išsprendimo rezultatui, nes mokesčių administratorius turi teisę skusti kreditorių susirinkimo sprendimą dėl JANĮ 11 straipsnyje nustatytų sąlygų nebuvimo.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-477-567/2025](#)

Dėl hipotekos pabaigos momento, kai priverstinai realizuojamas turtas bankroto procese

Aptariamoje byloje ieškovė akcentavo, kad hipoteka gali pasibaigti ir būti išregistruojama tik tuo atveju, kai tinkamai atsiskaitoma su hipotekos kreditoriumi. Tačiau teisėjų kolegija išaiškino, kad CK 4.197 straipsnio 2 dalies teisės norma yra blanketinė ir joje nėra pateiktas baigtinis hipotekos pagrindų sąrašas. Hipoteka gali baigtis ir būti išregistruojama ne tik tinkamai įvykdžius skolinį įsipareigojimą, bet ir kitais hipotekos sandoryje ar įstatymuose nustatytais pagrindais (CK 4.197 straipsnio 2 dalies 1 punktas).

LApT pažymėjo, kad, remiantis anksčiau galiojusio Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo (toliau – ĮBĮ) 33 straipsnio 6 dalimi, pardavus įkeistą turtą, hipoteka (įkeitimas) pasibaigia. Todėl pakako vien tik pardavimo ĮBĮ 33 straipsnio 6 dalies prasme ir atsiskaitymo su nekilnojamojo turto

savininke (skolininke, kuriai iškelta bankroto byla) fakto, kad hipoteka pasibaigtą ir būtų išregistruota, kadangi nemokumo administratorius, veikdamas kaip savo srities profesionalas geriausiai kreditorių interesais, privalo tik užtikrinti, kad už perduodamą arba parduodamą hipoteka įkeistą nekilnojamąjį daiktą turi būti tinkamai atsiskaityta su bankrutuojančia įmone ir nuosavybės teisė į parduodamą turtą pereitų tik nuo visiško atsiskaitymo su bankrutuojančia įmone momento.

Taigi, tinkamas atsiskaitymas su hipotekos kreditoriumi yra tik vienas iš hipotekos pasibaigimo pagrindų ir, nustačius bet kurį CK 4.197 straipsnyje įtvirtintą hipotekos pasibaigimo pagrindą, hipoteka pasibaigia; hipotekos kreditorius neturi diskrecijos rinktis ir reikalauti taikyti konkretų CK 4.197 straipsnyje įtvirtintą hipotekos pasibaigimo pagrindą. Aptariamoje byloje hipoteka pasibaigė priverstinai hipoteka įkeistą turtą realizavus bankroto procese (CK 4.197 straipsnio 1 dalis) ir kitais įstatymuose nustatytais pagrindais (CK 4.197 straipsnio 2 dalies 1 punktas, ĮBĮ 33 straipsnio 6 dalis).

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2A-197-407/2025](#)

***Dėl laikinosios apsaugos priemonės – draudimo
skaičiuoti netesybas ir palūkanas už prievoles –
taikymo restruktūrizavimo procese***

LApT nurodė, kad papildomos laikinosios apsaugos priemonės restruktūrizavimo procese gali būti taikomos tik išimtiniais atvejais, kai egzistuoja ypatingos aplinkybės, kurios turi būti aiškiai įrodytos pareiškėjo, o teismas privalo išsamiai pagrįsti jų taikymo būtinybę.

Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 96 straipsnio 1 dalies 1 punktas ir 97 straipsnio 1 dalis suteikia VMI teisę skaičiuoti delspinigius už laiku nesumokėtus mokesčius. Tai įstatymu garantuota teisė, atliekanti svarbią funkciją, užtikrinant valstybės biudžeto pajamas. Jos ribojimas be aiškių ir išimtinių pagrindų laikytinas valstybės, kaip kreditorės, teisėtų interesų pažeidimu.

Prašomos laikinosios apsaugos priemonės turi atitikti proporcingumo principą ir būti orientuotos į būsimo teismo sprendimo įvykdymo užtikrinimą. Aptariamam atveju LApT pažymėjo, kad nebuvo įvertinta, ar delspinigių ir palūkanų skaičiavimas realiai galėtų trukdyti restruktūrizavimo proceso eigai ar tikslų įgyvendinimui. Vien faktas, kad tai daro įtaką

bendrovės finansinei padėčiai, nėra pakankamas pagrindas riboti VMI įstatymu suteiktas teises.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-517-881/2025](#)

4. VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ TEISĖ

Dėl užstato kaip prievolės įvykdymo užtikrinimo būdo taikymo viešojo pirkimo sutartyje

Užstato, kaip prievolės įvykdymo užtikrinimo būdo, paskirtis – užtikrinti kreditoriaus teisių apsaugą, kad prievolė, kurią prisiėmė pagrindinis skolininkas, bus įvykdyta ir kreditorius dėl neteisėtų skolininko veiksmų nepatirs nuostolių. Vienas iš užstato ypatumų – aplinkybė, kad lėšos perduodamos kreditoriui ir šio žinioje išlieka iki tinkamo prievolės įvykdymo. Taip užtikrinama didesnė kreditoriaus teisių apsauga, skolininkas skatinamas tinkamai įvykdyti prievolę.

Sutartiniuose teisiniuose santykiuose šalys, įskaitant ir perkančiąsias organizacijas, viešųjų pirkimų pagrindu sudarančias komercinio pobūdžio sandorius, turi laikytis sąžiningų ketinimų ir sąžiningos verslo praktikos principų, kurie įtvirtinti ne tik Tarptautinio privatinės teisės unifikavimo instituto (UNIDROIT) tarptautinių komercinių sutarčių principų 1.7 straipsnyje, Europos sutarčių teisės principų 1:201 straipsnyje, bet ir CK 6.158 straipsnio 1 dalyje.

Atsakovės, kaip perkančiosios organizacijos, pasirinktas viešojo pirkimo sutarties įvykdymo užtikrinimas ir taikymas negali sukurti situacijų, kurios ieškovės (tiekėjos) atžvilgiu būtų akivaizdžiai nesąžiningos ir neatitinkančios šalių interesų pusiausvyros. LApT nusprendė, kad pasibaigus viešojo pirkimo sutarčiai ir šalims sutariant, jog sutartinių prievolių ieškovė neįvykdė ne dėl nuo jos priklausiusių aplinkybių, atsakovei neįrodinėjant šios sutarties pažeidimo ir (ar) patirtų nuostolių, atsakovės veiksmai, negražinant ieškovei užstato, neatitinka *bona fide* (sąžiningo) elgesio reikalavimų ir užstato panaudojimo paskirties, todėl jie negali būti pripažinti teisėtais ir pagrįstais.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2A-164-790/2025](#)

Pastaba. Lietuvos apeliacinio teismo apžvalgoje pateikiamos neoficialios procesinių sprendimų santraukos, sudarytos tik siekiant informuoti. Apžvalgoje naudojama Artūro Jendovickio nuotrauka.

Parengė Lietuvos apeliacinio teismo
Teismų praktikos skyrius
Gedimino pr. 40, LT-01503 Vilnius
Tel. 0 706 63 685
apeliacinis@apeliacinis.lt
www.apeliacinis.lt

Vilnius, 2025 m.